

MULTIMEDIJALNA DVORANA

ŽELJKO KIPKE

Šeće li neki posjetitelj starim zdanjem, neka to, na primjer, bude neka budimpeštanska palača, primijetit će kako se vjekovi sažimaju u veličanstveni prostor, i pritom se ne pita jesu li gotički lukovi smanjili vjerodostojnost renesansnih ukrasa, niti se mari za to je li atipičan detalj narušio čistoću prvobitne zamisli. Drugim riječima, promatrač se ne gubi usred stilske neujednačenosti u jednoj od mnogih "multimedijalnih" dvorana rastrkanih diljem svijeta. Vremenska sinteza svekolikih ljudskih potreba i želja uvijek je računala sa stilskom nečistoćom - u tom pogledu može se govoriti o posebnom obliku amoralnosti - i zapravo je upozoravala, a to i dan-danas čini, na životnost svojih modela, odnosno njihovu frekventnost. Zbog toga, ako netko sa strane želi evidentirati ili samo pobrojiti elemente stilskog kompleksa određena zdanja, valja mu se osloboditi vremenske klaustrofobije i otvoriti se neizmjernu bogatstvu primamljivih kombinacija. Kronologija uništava fantastičnu punoću života koji probija između naoko isključivih detalja, uputa, slika ili čak pukih informacija.

Zagrebačka Multimedijalna dvorana fizički zasigurno nije stilski neujednačena, njezin vremenski kompleks jedva je duži od jednog desetljeća, ne računajući kratko razdoblje njezina postojanja izvan zidina matičnog zdanja, ali je, nema dvojbe, svojim prostorijama podarila začudno bogatstvo sadržaja, prije svega filmske prirode a potom i svega ostalog što je u bližoj ili daljoj vezi sa spomenutim medijem. Za razliku od povijesnih ambijenata, dvorana koja se smjestila u dvorištu Studentskog centra u Savskoj 25, između Teatra ITD i bijelo obojene Galerije SC, od samog je početka svojeg "postojanja" pokazivala osobine dekonstrukcije koje do punog izražaja dolaze danas u doba informatičke revolucije. Raštrkanost njezinih ćelija, karakteristična u početku kada matičnog zdanja još nema, ostat će glavnom osobinom programa, a "multimedijalnost" atribucija njegove "stilske neujednačenosti".

Riječ je o programu koji će značajno proširiti granice prostora, jednako onoga koji se zbivao i još uvijek se događa na filmskom ekranu u kockolikoj zgradi u krugu Studentskog centra, kao i onoga živog kojim svakodnevno vrludamo i možda ga uopće kao takav ne zamjećujemo. Poput svake druge informatičke ćelije, dvorana MM rastezljiva je čestica. Ona jednako dobro funkcionira u Novom Zagrebu dok se događa "kino za balkone" i kad se upliće u zatvoreni TV sustav u sklopu ranih festivala animiranog filma pa čini preteču današnje Animavizije, kao što njezina figura ne popušta niti se gubi u tijeku brojnih gostovanja njezina ravnatelja (Ladislav Galeta) na raznim festivalima nekomercijalnog filma diljem svijeta, pri čemu taj strpljivi čovjek žudi za perfekcijom

predstavljanja i vlastitih ostvarenja i projekata svojih kolega, kao autor i selektor istodobno. Njegov suradnik od prvih dana (Ivan Paić), kada se Multimedijalna dvorana tek nazirala iza improviziranih panoa i ekrana u Polukružnoj dvorani Teatra ITD ili u Galeriji SC, nezaobilazna je sklopka matične ćelije.

Posjetitelji iz ranih dana sa zanimanjem su otkrivali nepoznata mjesta domaće nekomercijalne scene (prvi voditelj programa bio je Hrvoje Turković). Bilo je tu Warholovih "filmskih trakavica", anglosaksonski preciznih struktura, velikih oglasnih panoa koji su "falsificirali" zbivanja i mijenjali Zagreb u Pariz. Yves Montand gostovao je u pariškoj "Olimpiji", a oglasi su sijevali sa zagrebačkih panoa za plakate. Multimedijalna dvorana rušila je prostorno-vremenski kompleks. Uplitala se u drevni smisao za nestvarno, ipak nešto drukčiji od onoga koji je strujao hodnicima i širokim prostorijama starih zdanja. Kao da je opredmetila težnju Borgesova kartografskog društva, odnosno fantastičnu aleksandrijsku biblioteku čije su kartoteke povezane s kartotekama svih postojećih biblioteka svijeta i šire. Publika je s više ili manje žara pratila "predhipijevsku" ležernost mlade američke avangarde, pomno se upoznavala s bizarnošću prvih dadaističkih kadrova, možda se opirala stiliziranom vokabularu Fischingerovih vizualnih etida, ali je zasigurno uživala u njihovoj glazbenoj partituri i vjerojatno se dobro zabavljala ispred tetoviranih prizora Novozelandsanina Lena Lyea.

Čini se da je s određenim uzbuđenjem sudjelovala u Nekesovoj kronologiji filmskih relikvija iz doba manirizma, kad su se ljudi veselili i rugali na račun tromosti vlastitih očiju, i nema sumnje da su zaboravljene sprave i predmeti iz vremena neumjerenosti i obilja još jednom potakle glad za tajnama mračnih dvorana u kojima se i dan-danas zbiva čudesan obrat stvarnosti; u dvorani MM centra godinama se rušila fabulativnost, igrani je film stavljan uz sam bok kratkog, voditelj je zajedno sa svojim gostima uporno tvrdio kako postoji jedna jedina filmska stvarnost, samo se mijenjaju njezina lica.

Gosti su se trudili dokazati teze s kojima su doputovali, dokazivali su ih samouvjereni, više ili manje uvjerljivo. Dolazili su iz daleke Australije, iz Austrije obavezno vojničkog držanja i odjeće, iz njemačke protestantski hladni, ležerno odjeveni iz San Franciska, zburnjena pogleda iz Londona itd. Jarmanovi slikoviti kadrovi budili su znatiželju i izazivali nervozu u starijih posjetitelja; prvi put je domaća publika dobila potpuniji uvid u numerološke ljestvice Petera Greenewaya, a za vrijeme održavanja Muzičkog bijenala

morala je pomno oslušivati zvučnu pratnju pokretnih slika na ekranu. Mnogi su odustajali, samo su malobrojni znali izdržati do kraja i podnositi bombardiranje očnog živca - "flickering" sindrom bio je konstantom gotovo svake projekcije i prijetio psihičkim rastrojstvom nazočnih jedinki. Na istom se mjestu rekonstruirala gotovo zaboravljena Kinugaseova "Stranica ludila", Jean-Luc Godard podsmejhivao se probirljivu gledatelju prurušen u Grouchoa Marxa, uz diskretan zvižduk refrena iz opere "Carmen", Jacques Rivette je skretao pozornost na neobičnu kućnu igru, Resnais je šetao nepreglednim hodnicima jedne druge "multimedijalne" dvorane, a Miklos Erdely uplitao se u kompliciranu mrežu snova. Njegova "Verzija" je izazvala tihi jezu u dvorani.

U međuvremenu repertoarom su prošetali katalonski autori videa, samo su japanski redatelji mogli izazvati blagu odbojnost zbog pretjerane naklonosti i poslušnosti prema istom mediju, dok su njemački djelatnici ostajali na pristojnoj udaljenosti. U predasima bi se pojavila kakva kazališna trupa i odigrala nekoliko neobičnih prizora, ili bi dvorana ugostila veseli teatar za poučavanje engleskog jezika. Govorilo se, u međuvremenu, o matematici, honkonškim niskobudžetnim filmovima i umijeću pisanja. Zadarska art-scena ovdje se osjećala kao kod svoje kuće i proširivala je svoje ovlasti na foaje gdje su njezini protagonisti običavali prirediti prigodnu izložbu, pa čak i pokoju instalaciju.

Kratki filmovi domaćih autora pojačavali su atmosferu međusobnog druženja. Pansini, Kobia, Tadić ili Babaja. A potom, kad bi se upalila svjetla, začela bi se manje ili više žučna rasprava, izgovarana su

Foto/Photo by: Davor Šiftar

Novozelandska Jane Bieringa u dvorani MM predstavlja stvaralaštvo Lena Lyea, 1991./ Jane Biering from New Zealand presents the works by Len Lye in MM Center, 1991.

pitanja, odgovori su skretali u slijepe ulice, ali je ipak na kraju sve dolazilo na svoje mjesto. Multimedijalna dvorana mijenjala je rakurse i stil, a programe je pratila prigodnim šapirografiranim materijalom. Neprestano je dekonstruirala i brisala fizičke granice svoje matične ćelije.

Nakon šesnaest godina pogona, na početku 1993., njezin je voditelj napustio svoje mjesto i preselio se u Filмотeku 16, nekoliko zgrada dalje uz Savsku cestu, na broj 9. Je li njegov odlazak dio strategije proširenja teritorija? Nesuglasice u dvorištu SC-a svakako su tek jedna strana problema. Međutim, valja se pitati je li time ozbiljno narušena konstrukcija? Drugi čovjek navedenih programa ostao je na starom mjestu. Možda je u pitanju dekonstrukcija na razini vođenja institucije čija stilska neujednačenost nije, kako je već rečeno, po mnogočemu bliska poslovanju drevnih palača duha. Možda je ekscentrično vođenje ćelija novo poglavlje multimedijskog poslovanja? Možda.

Ladislav Galeta u dvorani MM predstavlja prof. Karstena Wittea, gosta iz Berlina, u okviru programa "Arhitektura i scenografija u njemačkom filmu dvadesetih godina", 1992./ Ladislav Galeta in MM Centre presents prof. Karsten Witte from Berlin during the program "Architecture and Scenery in German film in twenties", 1992

Summary

Željko Kipke: "Multimedia Hall"

The author relates the history of the Zagreb Multimedia Hall in the Student Centre (until this year led by Ladislav Galeta). During ten years of existence an amazing multitude of topics was presented here, but most of all the non-commercial film and everything closely or, on the other hand, distantly connected with film. For years fabularity has been destroyed in the MM Centre, the feature film has been placed next to the short film, and the presenter would, together with his guests, persistently claim that there is only one single film reality that keeps changing its faces.